

O prenosu, zastavi, pobotu in rubežu zavarovalnih dajatev v našem socialnem zavarovanju.

Dr. Janko Köstl.

Poleg zaščite delojemčevih prejemkov v izvršbi, prisilni upravi, prisilni dražbi, v službodavčevem stečaju in prisilni poravnavi v konkurzu spada tudi zaščita zavarovalnih dajatev, ki gredo delojemcem iz naslova socialnega zavarovanja v sistem zaščitnih ukrepov v korist delojemcev in njihove gospodarske eksistence.¹ Ratio teh zaščitnih predpisov je torej prvenstveno socialno-politična, delno pa tudi utemeljena v stvarni neprenosljivosti nekaterih vrst zavarovalnih dajatev. Socialno zavarovanje je bilo ustvarjeno zaradi tega, da nudi gospodarsko nesamostojnim delojemcem in njihovim rodbinam gospodarsko eksistenco takrat, ko odpade dohodek iz dela zaradi nepredvidenih rizikov. Zaradi tega načela javnopravne eksistenčne preskrbe je bila v naše socialno-zavarovalno pravo sprejeta pravna ustanova posebne zakonske zaščite pravic na zavarovalne dajatve iz socialnega zavarovanja pred prostovoljnimi in prisilnimi ukrepi, ki bi mogli ta namen preskrbe dejansko omejiti ali celo onemogočiti.² Ti posebni zaščitni ukrepi v socialnem zavarovanju predstavljajo torej dalekosežno omejitev razpolaganja upravičencev samih z zavarovalnimi dajatvami.

Predpisi o posebni zaščiti pravic na zavarovalne dajatve spadajo med splošne odredbe v sistemu socialnega zavarovanja.³ Kratek prikaz teh zaščitnih predpisov nam kaže, da ta pravna ustanova ni enotno urejena v naši socialno-zavarovalni zakonodaji. Pri bodoči kodifikaciji te pravne snovi bo treba te zaščitne predpise enotno urediti.

V naslednjem prikazu zaščitnih predpisov se bom najprej dotaknil zavarovalnih dajatev, ki so predmet te zaščite (II), v nadaljnjem bom opisal vsebino te zaščite, to je kateri pravni posli so prepovedani glede zaščitnih zava-

¹ Bajič, Delavsko in nameščensko pravo, 1937, stran 95.

² Senekovič, Pokojninsko zavarovanje nameščencev, Slovenski Pravniki, 1925, stran 69; Grčević, Zaščita gospodarske eksistence uživaoca podpora i renta, Radnička zaštita, 1937, stran 80.

³ Prim. moj referat „O potrebi kodifikacije delovnega prava“ za pravniški kongres v Novem Sadu 1938.

rovalnih dajatev (IV), končno bo sledil opis dovoljenih izjem od načela posebne zaščite zavarovalnih dajatev (IV).

I. Sedes materiae teh zaščitnih določb je v naslednjih zakonskih predpisih:

1. Zakon o zavarovanju delavcev (skrajšano zzd.) z dne 14. maja 1922, Sl. N. št. 117, govori o tej zaščiti v § 62 glede dajatev, ki pripadajo po tem zakonu zaradi bolezni, in v § 113 glede dajatev, ki gredo po tem zakonu iz zavarovanja za onemoglost, starost in smrt ter za nezgodo.

2. Zakon o pokojninskem zavarovanju nameščencev (skrajšano pz.) z dne 30. oktobra 1933, Sl. N. št. 285 ureja to zaščito glede dajatev iz zavarovanja po tem zakonu v § 22.

3. Pravila Bratovske skladnice z dne 30. decembra 1937 Sl. N. št. 300 (skrajšano br. pr.), urejajo to zaščito v § 75 glede zavarovalnih dajatev iz zavarovanja za primer bolezni, in v § 131 glede zavarovalnih dajatev, ki gredo članom in rodbinskim svojcem iz zavarovanja za primer onemoglosti, starosti, smrti in nezgode.

Ti posebni zakonski predpisi, kolikor se nanašajo na rubež, so ostali v veljavi tudi po uveljavljenju novega zakona o izvršbi in zavarovanju z dne 9. julija 1950, kakor izrečno določa člen 6 št. 3 in 19 uredbe z dne 4. junija 1957 o uvedbi zakona o izvršilnem postopniku.

V teh zakonskih določbah je točno označena pravna ustanova posebne zaščite zavarovalnih dajatev v korist njihovih upravičencev ne glede na višino teh dajatev. Načelno se te zavarovalne dajatve ne smejo prenesti na drugega, zastaviti, zarubiti in tudi ne pobotati. Noben pravni posel, s katerim se upravičencem odjemlje zavarovalna dajatev celoma ali deloma, nima pravne veljave. Načelo te posebne zaščite znači znatno omejitev svobodnega razpolaganja z zavarovalnimi dajatvami tako proti materialnemu civilnemu pravu, kakor tudi proti izvršilnemu pravu. Od tega načela so dopustne izjeme v korist alimentacijskih upravičencev, dočim so v korist ostalih tretjih oseb ali nosilcev socialnega zavarovanja dovoljene le neznatne izjeme.

II. Predmet te posebne zaščite so v delavskem in rudarskem zavarovanju „terjatve“, odnosno „zahtevki“, ki pritičejo zavarovanim članom in rodbinskim svojcem, v nameščenskem pokojninskem zavarovanju pa „pravice“⁴ za-

⁴ Staro besedilo zakona o pokojninskem zavarovanju govori v § 19a o „nadejah (pričakovanjih) in pravicah“.

varovanih oseb in članov njihovih rodbin. Razlika v izrazih je le navidezna. Vsaka pravica postane z uveljavljanjem terjatev ali zahtevk. Zaščitni predpisi stopijo torej v veljavo v vseh primerih, ko upravičenec uveljavlja svojo pravico. S tem je tudi povedano, da velja ta zaščita za nedospele in dospele terjatve (pravice), a ne več za že izplačane zavarovalne dajatve ali na terjatve, ki so svoj značaj spremenile iz zavarovalne dajatve v terjatev iz drugega pravnega naslova (n. pr. iz hrambe).⁵ V slednjem primeru morejo prihajati v poštev zaščitni predpisi iz § 209 št. 9 ip.

Pojem rodbinskih svojcev v vseh treh socialno-zavarovalnih zakonih ni enotno določen. Zzd. govori o rodbinskih svojcih v §§ 45, 73, 75 in 87, br. pr. v §§ 64, 84, 109 in 110, pz. v §§ 5, 14, 17 in 20. Zahtevki rodbinskih svojcev so prav tako zaščiteni kakor zahtevki zavarovanih članov. Po določbah vseh treh zavarovalnih zakonov je šteti med rodbinske svojce ženo, otroke in mater, mimo tega pa še po določbah zzd. in br. pr. očeta, deda in babico, vnučad, brate in sestre.

Zaščiteni zahtevki zavarovanih članov in njihovih rodbinskih svojcev iz naslova našega socialnega zavarovanja so naslednji:

1. V bolniškem zavarovanju po zzd.: zahtevk na zdravniško pomoč, zdravila in zdravniške pripomočke (§ 45, št. 1, 2, 4 in 5), zahtevk na hranarino (§§ 45, št. 3, 46), na pogrebno (§ 45 št. 6), na kontumačno hranarino (§ 51), na porodnino, dojnino in opremo otroka (§ 45, št. 4).

2. V nezgodnem in pokojninskem zavarovanju po zzd.: zahtevk na rento in podporo⁶ (§§ 66, 72 št. b in c, 75, 85 št. 3, 86 št. 2), zahtevk na pogrebno (§§ 73 a, 86 št. 1), na odpravnino (§§ 88, 111, 112), na zdrav-

⁵ Prim. sodbo Stola sedmorice, oddelek B v Zagrebu z dne 4. septembra 1934, Rv. 230/34, po kateri je bil priznan rubež na zavarovančevi terjatvi, ker je izgubila značaj terjatve na povračilo prispevkov po predpisih pz.

⁶ Velja tudi za rente in podpore iz Pravilnika o prostovoljnem višjem zavarovanju delavcev za onemoglost, starost in smrt, Sl. Nov. z dne 18. dec. 1937, iz Pravilnika o zbiranju in uporabljanju podpornega sklada za onemoglost, starost in smrt, Sl. N. št. 200, in iz Pravilnika o dopolnilnem zavarovanju pomorcev, Sl. N. z dne 25. dec. 1937, ker spadajo vse te dajatve v sistem javno-pravnega socialnega zavarovanja. Ne velja pa za rente in podpore iz zasebnih podjetniških pokojninskih skladov, za katere more prihajati v poštev zaščita po §§ 245 in 247, 2 ip., ki je znatno manjša.

niško pomoč, zdravila in zdravniške pripomočke (§ 85 št. 1), na hranarino (§ 85 št. 2), na povračilo prispevkov (§§ 78 in 79).

3. V pokojninskem nameščenskem zavarovanju po pz.: zahtevk na rente⁷ (§§ 7, 13, 14, 17, 24 št. 1, 27/3), na odpravnino (§§ 16, 20, 24/2), na povračilo prispevkov (§ 29).⁸

4. V rudarskem bolniškem zavarovanju po br. pr.: zahtevk na zdravniško pomoč, zdravila in zdravstvene pripomočke (§§ 63 št. 1 in 3a, 64 št. 1, 68/1), na hranarino (§ 63 št. 2), na dojnino, porodnino in dečjo opremo (§§ 63 št. 3b, c, č, 64 št. 2), na pogrebnino (§§ 63 št. 4, 64 št. 3), na kontumačno hranarino (§§ 66, 68), na brezposelne podpore (§ 133).

5. V rudarskem nezgodnem in pokojninskem zavarovanju po br. pr.: zahtevk na rente in podpore (§§ 81 št. 3, 83 št. 3, 88, 107 do 109), na odpravnine (§§ 86, 113 do 115, 128), na pogrebnino (§ 83 št. 1), na hranarino (§§ 81 št. 2, 92/2), na zdravniško pomoč, zdravila in zdravstvene pripomočke (§ 81 št. 1), na brezposelne podpore (§ 133).

Zaščiteni zahtevki morajo torej imeti naravo zavarovalne dajatve (zato jih označujemo kot „zahtevke za zavarovalne dajatve“) in se morajo nanašati na odnos upravičenca do nosilca zavarovanja. Te zahtevke more uveljavljati pri nosilcu samo njihov upravičenec.

Ti zaščiteni zahtevki so denarne ali naturalne dajatve osebnega značaja. Naturalne dajatve (zdravniška pomoč, zdravila, oskrba itd.) so po svojem stvarnem značaju jura personalissima, torej neprenosljiva in že s tem zaščiteni ne glede na socialno-politično argumentacijo te posebne zaščite.

III. Vsebina zaščite. Načelo splošne prepovedi o prenosu, zastavi in rubežu je uveljavljeno v vseh treh socialno-zavarovalnih zakonih. Mimo tega omenjata zzd. in br. pr. tudi pobot kot nedopusten pravni posel, dočim pz. o njem izrečno ne govori. Ali je ta razlika le navidezna ali ne, bom pojasnil pri obravnavanju pobota. Navedeni pravni

⁷ Velja tudi za rente, ki odpadejo na dokupljena leta po predpisih § 37 pz., kakor tudi za rente, ki se priznajo na podlagi prostovoljnega nadaljevanja obveznega zavarovanja ali neobveznega zavarovanja po predpisih pz.

⁸ Zahtevk službodavca ali zavarovanca na povrnitev nepristojno plačanih prispevkov po § 42, odst. 4. pz. nima narave zavarovalne dajatve, zato ne uživa te posebne zaščite.

posli so lahko dvostranski, torej z voljo upravičenca (prenos, nakazilo, zastava in pobot) ali enostranski, torej brez ali proti volji upravičenca (rubež, pobot).

Naštevanje teh pravnih poslov je samo navidez taksoativno, v resnici pa ima vsak izmed navedenih treh socialno-zavarovalnih zakonov dopolnitveno klavzulo, sicer neenako izraženo, ki prepoveduje vsak pravni posel, ki bi mogel omejiti ali preprečiti uživanje dajatev iz socialnega zavarovanja po upravičencih samih (§§ 62 in 113/2 zzd., § 75/1 br. pr., § 71 pz.).

Pravna posledica vsakega takega pravnega posla, ki se tiče zaščiteneh zavarovalnih dajatev, je ta, da je vsak tak prepovedani pravni posel ničen v smislu § 879 odz., ker nasprotuje zakonu, odnosno da je rubež nedopusten po določbi § 38 t. 3 ip.

Kot prepovedani pravni posel označujeta zzd. in br. pr. „prenos na drugega“, dočim je v pz. označen kot „prenos (cesiija)“. Nedvomno je, da gre v obeh primerih za prenos v smislu § 1392 odz. Označba „prenos“ more imeti še širši pomen; pomeni lahko tudi nakazilo (asignacija) v smislu § 1400 odz. in dogovorjeno daritev v smislu § 939 odz. Prenos v ožjem smislu je označen le v pz., vendar je tudi po tem zakonu prepovedano nakazilo ali daritev, ako izhaja iz cesije ali zastave, torej ako gre za dejanski prenos (cesijo).⁹ Odrečen je ali odstop v smislu § 1444 odz. je dopustno, ako pomeni enostransko odrečenje upravičenca od svoje pravice nasproti nosilcu zavarovanja, toda ne v korist tretje osebe. Ako je zavezano odrečenje z dogovorom o prenosu v korist tretje osebe, je tudi tako odrečenje nedopustno.¹⁰

O drugem prepovedanem pravnem poslu „zastavi“ v smislu §§ 447 in 448 odz. (§§ 304 in 305 srb. gr. zak.) ni nobenega spora, ker se vsi socialno-zavarovalni zakoni o njem jasno in enotno izražajo.

Tudi tretji prepovedani pravni posel je v vseh treh socialno-zavarovalnih zakonih označen kot rubež,¹¹ ki ga je razumeti v smislu § 254 ip., namreč kot izvršbo na denarne terjatve zavezanca proti nosilcu zavarovanja. Zabranjena je tudi prepoved izplačila zaščiteneh zavarovalnih dajatev na podlagi določb posebnega izvršilnega postopka za terjatve Narodne banke, Državne hipotekarne banke,

⁹ Mámra, System socialniho pojišteni, Praga, 1936, stran 143.

¹⁰ Drugače J, Bohinjec, Pravice delavcev iz naslova zakona o zavarovanju delavcev, Ljubljana, 1938, stran 104.

¹¹ Zzd. govori o „zaplenitvi“.

Privilegirane agrarne banke, Poštne hranilnice, Zadruge za poljedelski kredit, kakor tudi rubež, ki temelji na predpisih občega, upravnega ali posebnega davčnega izvršilnega postopka (zakona o občem upravnem postopku, zakon o neposrednih davkih, uredba o zavarovanju, izterjauju in neizterljivosti davkov z dne 19. novembra 1928).

O pobotu, četrtem prepovedanem pravnem poslu, govorita izrečno le zzd. in br. pr., dočim ga pz. ne omenja. Mišljen je dogovorjeni (z voljo upravičenca do zavarovalne dajatve) in enostranski (proti volji) pobot v smislu § 1438 odz. Ta določba je praktično važna za obligacijske odnose med nosilci zavarovanja in upravičenci do zavarovalnih dajatev. Načeloma ne sme nosilec zavarovanja niti z voljo niti proti volji upravičenca do zavarovalne dajatve kompenzirati svoje terjatve s terjatvami teh upravičencev. To je v delavskem in rudarskem zavarovanju pozitivno izraženo, mimo tega so izrečno navedeni primeri, v katerih je dopusten pobot. Ali velja prepoved pobotanja tudi za nameščenko - pokojninsko zavarovanje, čeprav ni izrečno omenjeno? Pobot more imeti enak praktičen učinek kakor cesija ali zastava, to je da omejuje ali preprečuje izpolnitev načelne zakonodavčeve intencije, ki gre za tem, da ohrani zavarovalne dajatve neokrnjene v korist upravičencem. Tak postopek ni dopusten glede na dopolnitveno klavzulo iz § 71 pz. V takih primerih je treba tudi pobot šteti med prepovedane pravne posle.

IV. Načelo trajne in posebne zaščite zavarovalnih dajatev iz socialnega zavarovanja je vendar utrpelo nekatere omejitve in se je moralo umakniti v korist nekaterih privilegiranih terjatev tretjih oseb, deloma tudi samih nosilcev zavarovanja. Vprašanje, za katere terjatve take vrste gre in v kakšnem obsegu se odstopa od načela zaščite, v našem socialno-zavarovalnem zakonodavstvu ni enotno rešeno.

Glede bolezensko podpornih dajatev zzd. in br. pr. enako določata, da more nosilec zavarovanja odtegniti, torej pobotati zavarovancu škodo, ki jo je prizadel zavarovanec s simulacijo ali na kak drug nedopusten način, vendar so odtegljaji dopustni samo od dnevne hranarine, in to do njene ene četrtine. Mimo tega ukinjajo br. pr. zaščito hranarine tudi za terjatve bratovskih skladnic za prispevke, ki jih mora zavarovanec sam plačati v pokojninski oddelek v času hranarinsko-podporne dobe, kolikor ne prejema več plače od podjetja. Iz tega sledi, da je v ostalem zaščita bolezensko-podpornih dajatev mimo teh dveh izjem

popolna in da velja celo za terjatve oseb, ki imajo proti zavarovancu zakonito prežिवninsko pravico.¹² Dovoljeni izjemi sta neznatni, to je razumljivo, ker so bolezensko-podporne dajatve v glavnem naturalnega značaja.

V večjem obsegu je okrnjena zaščita glede zavarovalnih dajatev iz pokojninske in nezgodne zavarovalne panoge v vseh treh socialno-zavarovalnih zakonih. V delavskem in rudarskem zavarovanju je dovoljena omejitev enaka. Prenos, zastava, rubež ali pobot so dovoljeni na zavarovalnih dajatvah iz starostnega in nezgodnega zavarovanja samo v korist oseb, ki imajo po civilnem pravu zakonito prežिवninsko pravico proti prejemnikom zavarovalnih dajatev. Obseg odtegljajev ni določen, temveč se ravna po določbah izvršilnega postopnika. Nameščenško pokojninsko zavarovanje po pz. vsebuje podobno omejitev zaščite, mimo tega pa dovoljuje odtegljaje še v dveh primerih. Pokojninski zavod za nameščence mora izvršiti prenos, zastavo ali rubež, ako gre za zavarovanje predujmov, ki jih je dal službodavec ali Pokojninski zavod zavarovancu na račun pravice iz zavarovanja po tem, ko je ta pravica že dospela, ni pa še bil izdan nalog za izplačilo.¹³ Pokojninski zavod more nadalje uživati rente odbiti od njihovih rent kazni, ki je bila izrečena po določbi § 74 pz. V obeh primerih gre za odnos med zavarovancem in med Pokojniskim zavodom, odnosno med zavarovancem in njegovim službodavcem. Odnosi med za-

¹² Enako Grčević, *ibid.*, stran 81.

¹³ Iz sodbe okrožnega kot rekurznega sodišča v Celju z dne 9. julija 1936, Pl 357/36: „Rekurzu, ki očita nezakomitost prvostopnemu sklepu, ker je bil dovoljen rubež na odpravnini iz § 29 pz., ni odreči uspeha glede na določbo § 22 pz., po katerem je cesija, zastava ali rubež pravic zavarovanih oseb veljavna le tedaj, ako se izvrši a) radi zavarovanja zakonitih vzdrževalnih pravic rodbinskih članov zavarovanih oseb ali b) radi zavarovanja predujmov, ki jih je dal službodavec ali Pokojninski zavod zavarovancem na njihovo prošnjo na račun njihovih pravic iz zavarovanja, a še to le potem, ko je zavarovancu taka pravica pripadla, a še ni bil izdan nalog za izplačilo. Ker iz izvršilnega naslova zahtevajoče stranke ne izhaja, da tvorijo izvršljivo terjatev predujmi zahtevajoče stranke, dani zavezani stranki, in ker tudi ne trdi zahtevajoča stranka v svojem izvršilnem predlogu, da vodi ona izvršbo le zaradi zavarovanja predujmov, danih od nje zavezancu na račun njegovih pravic iz zavarovanja pri Pokojniskem zavodu, in tudi ne izkazuje, da je predujem zavezancu dan šele potem, ko je zavezancu pravica do odpravnine že pripadla, a še ni bil izdan nalog za izplačilo, zahtevajoča stranka ni ugodila predpisom § 54, št. 3 ir., to je ni dala sodišču podatkov, ki so glede na posebnost slučaja važni za odredbe, ki jih mora izdati sodišče“.

varovanci in tretjimi osebami niso upoštevani. Tu gre tudi za prisilno kompenzacijo medsebojnih terjatev, kolikor se tiče odnosa med zavarovancem in Pokojninskim zavodom, ki je torej dovoljena za ta dva primera. V tem je nov argument za pravilnost stališča, da v ostalih primerih prisilni pobot, še manj pa dogovorjeni pobot, ni dopusten niti v nameščenskem pokojninskem zavarovanju. Višina dovoljenih odtegljajev ni maksimirana, ravna se torej po dogovoru, odnosno v primeru rubeža po določbah izvršilnega postopnika.¹⁴

Iz teh taksativno naštetih izjem sledi, da v ostalih primerih ne sme nosilec zavarovanja odtegniti, torej prisilno pobotati ničesar od zavarovalnih dajatev v kritje svojih ostalih terjatev proti zavarovancem.¹⁵ Takih terjatev na strani nosilca zavarovanja more nastati mnogo (n. pr. terjatev radi neupravičeno izplačane rente, terjatev iz naslova dolžne najemnine, terjatev iz naslova dolžnega posojila, terjatev iz naslova pravnih stroškov pri razsodiščih zavarovanja itd.).

V. Ako prejme nosilec zavarovanja obvestilo, da naj se izvrši prenos, zastava ali pobot zavarovalne dajatve s terjatvijo, ki ni privilegirana glede na to posebno zaščito zavarovalnih dajatev, mora tako naročilo odkloniti in o tem obvestiti prizadete stranke. Ako dobi nosilec zavarovanja od izvršilnega sodišča sklep, s katerim se dovoljuje rubež na zaščitene zavarovalne dajatve, je dolžan obvestiti izvršilno sodišče, da je dovoljeni rubež nedopusten po posebnih določbah socialno-zavarovalnih zakonov. Izvršilno sodišče mora tak rubež po uradni dolžnosti ustaviti, potem ko je zaslišalo stranke (§ 38 št. 3 ip.). Enako je dolžan nosilec postopati, ako gre za rubež, dovoljen od drugega izvršilnega oblastva. Izvršilno sodišče je itak dolžno, preskusiti navedbe izvršilnega predloga, kakšne narave je zatrjevana

¹⁴ V češkem in avstrijskem nameščenskem pokojninskem zavarovanju je določena maksimalna višina dovoljenih odtegljajev od rentnih dajatev.

¹⁵ Iz sodbe okrožnega kot rekurznega sodišča v Ljubljani z dne 4. septembra 1937 I 1088/37: „Po določbi § 113 zzd. so namreč odtegnjene izvršbi vse zahteve, torej sploh vse terjatve, pripadajoče po tem zakonu upravičencem iz starostnega in nezgodnega zavarovanja. Na te terjatve je dopustna edino le izvršba v izterjanje alimentacije in slično, za kakršno terjatev pa v danem primeru na strani zahtevajoče stranke (Pokojninski zavod), očitvidno ne gre (§§ 24 in 26 zakona o pokojninskem zavarovanju)“. S sodbo Stola sedmorice, o'd d. B. z dne 23. novembra 1937 Ut. 357/37 je bilo stališče rekurznega sodišča potrjeno.

terjatev zahtevajočega upnika, ki jo ima do zavarovanca, in o tem, ali je izvršba na zavarovalno dajatev, na katero ima pravico dolžni zavarovanec, dopustna ali ne. Nositelju zavarovanja je šla po § 295 starega izvršilnega reda pravica do rekurza proti takemu nepravilnemu izvršilnemu sklepu. Slično kakor citirani zakonski predpis govori tudi § 255 ip., ki pravi, da morejo država, samoupravno telo ali sklad pod javno upravo obvestiti, da rubež ni dopusten ali pa plačilno prepoved izpodbijati z rekurzom. Vprašanje je, ali je semkaj prištevati tudi nosilce socialnega zavarovanja. Ako je bilo to vprašanje potrjeno po starem izvršilnem redu, ki je govoril le o oblastvu, je še manj razloga, da ne bi bilo to vprašanje pritrtilno rešeno po predpisu § 255 ip., ki govori o državi, samoupravnem telesu in skladu pod javno upravo.

Književna poročila.

Dr. Špehar Milan: Odgovornost brodarja osvrtno na haška pravila. Zagreb 1939. Samozaložba. 208 strani, vel. 8°. Cena ?

Brez dvoma najlepše monografsko delo v naši domači književnosti o pomorskem pravu. Prav za prav pa delo že ni več monografija, kakor bi kdo sodil po naslovu, kajti v svojem prvem delu obravnava dokaj izčrpno prevoz blaga po morju sploh (načini izkoriščanja broda, tipi, pravna narava, pojem prevoza blaga po morju), stranke pri tej pogodbi in zaveze brodarja. V drugem delu obdeluje pisatelj odgovornost brodarja, zlasti občo odgovornost lastnika broda in brodarja, odgovornost brodarja kot pomorskega prevoznika in načela o povračilu škode, v tretjem delu omejitve odgovornosti (pogodbena omejitev, klavzule o neodgovornosti, zakonska omejitev odgovornosti), v četrtem haška pravila, katerih besedilo je natisnjeno v angleškem jeziku po mednarodni konvenciji za zenačenje nekaterih pravil o konosamentu iz l. 1924, s srb.-hrv. prevodom. Dodano je abecedno kazalo.

Pomorsko zasebno pravo je samo po sebi za vsakega pravnika nad vse zanimivo, materija, ki jo obdeluje pisec, pa je še posebno zanimiva in tudi težka. Zbog netočne, dyomljive, premalo določene terminologije — ne samo domače temveč tudi tuje — je često težko z določnim izrazom zvezati določen pravni pojem. To težavo je pisec vsaj toliko srečno prebrodil, da v svojem delu z vsakim izrazom veže določen pojem, najsi se bo tudi morda kdo spotaknil ob ta ali oni izraz ali z njim zvezani pojem. Saj smo vsi pravniki lingvisti, pravi lingvisti pa žal niso pravniki.

Odgovornost in njene omejitve so obdelane jako popolno, jasno, točno, lahko razumljivo. Z nekaj podrobnostmi, kjer bi se dalo zastopati pač tudi drugačno mnenje, se tu ni moči bavit, ker bi tolmačenje vzelo preveč prostora. Delo sega do najnovejšega časa, povsod sta uporabljene poleg revne domače obširna tuja literatura in judikatura; razmerje med posebnim pomorskim pravom in njegovim subsidiarnim virom odz. je skrbno obdelano.